

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1987

чылааың

февраль

20

пятница

№ 44 (13344)

1925 чылда үндүктөлгөнгө, өртүз 3 көпөк

РСФСР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНДА

Февраль 18-те РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун ээлчегин хуралы бооп эрткен.
СЭКП ТК-ның январь Пленумунун шийирлерин бот-тандыр талаш-биле хемчеглерин аңаа чуталашкы көргөн болгаш чуталашкы.
Одлага-энергетика, хурал-мырларын камнап алырын хандыр талаш-биле Приморье крайның совет болгаш ажал-агый органның ажалын дугайында айт-рыгын база чуталашкан.
(СЭТА).

КУШ-АЖЫЛДЫҢ ШЫНАРЫ—БИСТИН АМЫДЫРАЛЫВЫСТЫҢ ШЫНАРЫ

М. С. ГОРБА ЧЕВТУҢ Латви ССР-де чоруп турары

РИГА. СЭКП ТК-ның Чыгыш секретары М. С. Горбачев февраль 18-те хүнүнү бот-тандыр талаш-биле республиканың эң улуг бугурулгелериниң бирөөн В. И. Ленин атыг «ВФ» бугурулге каттыжымшык-биле таныш-кан.

«ВФ» маркалыг продукция — квадрициклонг телефон болгаш телеграф-станциялар, телефонна, амыдырал электроника — дыма сургажаан.

Каттыжымшыкның ажал-чыныры продукцияны шынарны экинчилер, ону техникниг саймаларга аргазин бедер дөш эвөөс чүгүлдерин кылдып турар. Бизда мылангы социал адырны хөг-жүдери эки чорудуп турар, хой-ниги чөмөнгөниги ор-ганизаастаар талаш-биле «ВФ»-тиң дуржулганын чүртүп хой саныг бугу-ругдери өөренип көрүп, непереди турар.

Баштайгы минуталардан эгелеш СЭКП ТК-ның я-варь Пленумунун шийир-леринге дүштүр эде тургу-туушкунун, кадр полити-казын, ажал-агый меха-низмин саймаларга арга-зын айткыларын талаш-биле бедер аргазин эгелеш. Ажал-чынар эвөөс эвөс то-даргай саналарын кирип, шүгүмчүлдер бодаларын, күзүлгелерин илестек.

СЭКП ТК-ның Чыгыш се-кретары техникниг контро-ль кылдынын чымычым В. В. Сторожук-биле бедерлаш-кан.

М. С. Горбачев: Күрү-нү алышкыч-биле сие-лерин хамырааларыңар ам каныгыңар?
В. В. Сторожук: Баштай-гы бичик эвөөс турган. Бизда-аа ам экинчил эгелеш, ба-гай эвөс чоруп турар дедү-галлап болуу. Ажал-херек-ти бис хамырааларга көр-апарган бис. Чүгө дөргө, хамык чүгө бистен хамар-жыр деп чүвени билдир бис. Брактап калгач болза, алыр-журжуг чүвени албас-ла болгаш мен. Бичиңагым кы-зып турар мен.

М. С. Горбачев: А мур-нунда албас журжуг чүве-ден, ажалдан албас чүве-ден база акша ап турган сие-лер бе?

В. В. Сторожук: Бизде-аа база тургулаан. Бүгү сис-тема мынар уталанган турган болгаш.

М. С. Горбачев: Мен сие-рини буруудатпай тур мен.

В. В. Сторожук: Бир эвөс алаа немей ажал-дедески болуп болза, шынар-даа, бугу-ругчүлүг чорук-даа болуу.

М. С. Горбачев: Дедески чорук чокта шынар болбас. Техникниг контро-ль кылды-нын болгаш күрүне хула-с алышкынын ажалынчыл үзүндө каныг кошкок чө-рлер илереп келгенге.

В. В. Сторожук: ТКК мур-нунда болууну заводундан, эске бугурулгелерден көр-турган комплектилер кыл-гыларже эвөөс кичөөгөй салып турган. Брак кыл-гыларын өтөп кааптар тургу-лаа.

М. С. Горбачев: Бир эвөс квадрициклон дугайында чуталаш болза, шынар-ды бектик асылдып арттырып алырчыга ол четир бе? Чы-жо, бо чөтө?

В. В. Сторожук: Четир. Чыжо, мен держүк разряд-тыг мен. Он бектик разряд-тыглар бар. Уругчу өрө-нүр журжуг деп чүгө бис-тармыс бугурул турар бис, мынчамас болза хожудың чы-дып калыр.

М. С. Горбачев: Шың, ө-рө-нүр херек. Мергежиңиң үеңиң илеп турары шынам бедер. Күрүне ху-ла-с алышкынын, ол чо-рудуганын бугурул иле-рин келгени айткылар бар. Кошкок чөрлер жасу.

В. В. Сторожук: Бис ам боттарымыс бугурул турар бис. Уругчу өрө-нүр жур-жуг, мынчамас болза хожу-

дуп каар.
М. С. Горбачев: Мыңаар хөдөлүр-дө журжуг. Амык элестик. Смонна Бренардска ажалдар чө-риниң чаныгга бесөдө улам-гыл?
М. С. Горбачев: Экин, амыктыңын хөмү каныг-гыл?
С. Бренардска: Эки, сер-ке, бугурулгедик. Чүгө дөргө, мурнукуста ажал-херек хөй.

М. С. Горбачев: Силерде бригада керөөс бар бе?
С. Бренардска: Ийе. Тө-дө-р системасы тешак ба-рымаалар, төмүч продук-ция дөш.

М. С. Горбачев: Бот-ор-гана-чыгылаже шыкчөс сие-лер бе?
С. Бренардска: Амыкында чок. Бизда-аа бодат тур-тур бис. Ол система-биле бисте амыкында чыккы-ларын 60 хууа ажалдап турар.

М. С. Горбачев: Силерниң өг-бүлөңер, каныгыңар?
С. Бренардска: Өг-бүлөңөр мен. Алаам база «ВФ»-те ажалдап турар. Ийе уруг-дуг бис. Улуу — Ингомарс эске харыг. Ам школачы. А Янис — 6 харыг. Уруглар салында.

М. С. Горбачев: Байыр че-дирип тур мен, эр-хөй-дир сие-лер. Чурттаар бакчылар каныгыңар?
С. Бренардска: Амыкында ажал-агый деп санаар мен. Ийе уруг бар. Эки ажал-даар болууруса — эки чур-таар бис.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

М. С. Горбачев: Шың-дыр, Алашарга байрам чеди-ринер, Силерниң өг-бүлөңер-ге эң-эки чүгүлдерин күз-дө-р.

ге, уруглар кижизидилгесин эки салдарын чедирер журжуг эвөөс эвөс фактор-лар бар. Ботта хамаарыштыр хөдөлгөңөр чөвүлелериниң кылдыр ажалы хөй.

«ВФ»-тиң чөмөңгөниги комбинадын № 1 чөд деп алап турар. Кижилерниң не-гелде-херекелерин бүтүрү-биле хандырыштыр таарыш-тыр каттыжымшыкның спе-циалисттерин тургузуу де-дөөс бо комплекстиң социал жур-дузасы тергип улау.

Комбинаттың ажалы-биле тааныжып турган, М. С. Гор-бачев оң техникниг дерити-нин хандырыштыгы, хан-дырылганын бектик культу-ралымыч улуг кичөөгөни салган.

Көрүлгөңү түнелгени кы-лып турар, М. С. Горбачев каттыжымшыкның, алаа турган ажалдакчыларыңа:

— Бир эвөс бистин бугу-ругдериныска бо хөвирлиг комбинад турар болза, кижилерге коңчуг-ла таа-рыкчалыг болуу-дур деп бо-лат тур мен. Эки-ле бодан кылдыңаң-дыр. Специаль-терин, дирекцияны кылган ажалын бектик үнелер тур мен. Бо эгелешкенин Төп Комитеттен дөткөң. Ки-жилер дугайында сатып са-лышкыч бунжыг херек — деп чуталаан.

Культура бакчыныг пар-тияны актив, «ВФ» катты-жымшыкның пех партия организацаларының сек-ретары-биле М. С. Горба-чев ужурашкан. Оларга ба-йыр чедирип турган, СЭКП ТК-ның Чыгыш секретары: сие-лерде ажал-агый херек кылдыр бот турарын, эде тургуштуушкунуң канчаар калбарың ораны, калдыг айтырлар тургуштуу, тү-ден хамаржып турарың дугайың дыңыккан кижик мен деп чуталаан.

Партиком секретары О. К. Толмаджев: Эде тургу-штуушкуну кылдыр амыды-лап болу негиз берген. Сөз-дүгүтүс бистин каттыжым-шыкыныска база дедески ажалдап турган дор-ту-биле чуталаар херек. Эрткен чылдарда чедик-кинин хандырып турган эр-ки аргалар ам бөтүн эки түнелдер бербестей бер-гени бистер билип турар апарган бис. Кижик фак-тор долу хөмчөлөгө калбар-тыр болгаш демократи-ка дылга ышмак шак ыңдыг күштүг быраны долу хөм-чөлөгө кириштерин эрге-жөк чутула дээр билиң-дир турган. Мастерлерниң болгаш улуг мастерлерниң соңгулаалыг болурун бисте ам практикалап турар.

Участок болгаш бугурул-гелериниң, чехтер на-чалыктериниң соңгулаалыг болурунун дугайында дүрүм биске март 1-ден эгел-дө күштүг болуп кирер.

М. С. Горбачев: Ажал-кылган бис деп дөмдөгөн каар дөш ону мыңап тур эвөс сие-лер бе?

О. К. Толмаджев: Чок. Каттыжымшык күш-ажал төлөвиринин чөд система-лыгы шийирин. Бо чорук ортумак эвөөнүң удуртук-чарыныг эрге-дужаалды-галына коңкур чарларыга дуузалар.

Ажал-агый удуртукчулар-ның өтөтүгү болурунун чедирер системамыс бисте ажалдап турар деп чутала-ларын күзөп тур мен. Бо бүгү күш-ажалыг коллек-тивниң мурнуга чыгыне директориң өтөдүндан эгел-дө, ажал-агыйнык эске удуртукчуларының өтөт-тары база болуп эрткелде.

Коммунист удуртукчулар база-ла өтөт кылган болгаш оларның партияны характе-

ристиказын бадылаан.
М. С. Горбачев: А комму-нисттерниң хуралдарында каныг-бир өскөрлөгө бар бе?

О. К. Толмаджев: Илеп-кейлиң бедер. Мөңү олур-жуп турганын хуралдарга чыг-шүгүмчүл болуп тургулаан. Бизда-аа ма-наа бир чөрдүлөгөй чүгү-түтүп көрүп турар. Бистер шүгүмчүлдеп өөрө-нүп алган бис, мыңаала-даа шү-гүмчүлдеп ажалымыс эвөөс.

М. С. Горбачев: Бистер эгелеш чөдө шүгүмчүлде-п эгелеш көрө-лөңөр. Ону утпаңар. Бир дугайында, бистин шүгүмчүлде-биле кор-гударын оралдажы бөр ки-жилер — ол болза директор-лар болгаш парторганизаци-ялар секретарылар бол-дур ийиң.

О. К. Толмаджев: Мен ыңдыг уталам эвөс кылдыр чуталаам.

М. С. Горбачев: Мен база-ла чүгө сие-лерниң дугайы-нда чуталаамын тур мен.

О. К. Толмаджев: Бистер харын-даа он хөйү кыл-ган бис, бүгү партия органи-зацаларының секретары-ларын чымы алган, оларга кижизидилгесин дөш чөдө-дө биске шүгүмчүлдеп чок хуралдар турбас жур-жуг.

М. С. Горбачев: Бир эвөс моон соңгар мыдыг бай-далыг турар болза, мыңаа бистер шүгүмчүлдеп көрү-нөп, сие-лер биске чүгүт чуталап бөр сие-лер, каныг-дир бөр шүгүмчүлдеп чуталап көрү-нөп деп-ле дилеп эгел-дө бис. Ол дөргө, шүгүм-чүлдеп ойнаар апар-дыр. Хуралда азы ужуражым-шык келген соңда айт-кыны чыгылдып тургузар херек деп мен сие-лерге чутала-лар журжуг мен. Партия комитетинге сие-лерниң-биле, тодаргай айткыч талаш-биле бөтүн санал-оон солтур бо-дөм мен, эштер. Ажал-херек, чыжо, чөдө бунжыг херек диле. Ол ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир эвөс кижилер ол четтериниң дөстө-рин коңкур эвөөс болза, мыңаа ол дөргө, бугурулгелер болуу, Бизда-аа болза, чөд-түг бербестей кайлаа, ажал-а-аа техникниг шийирлерин тир-пай барган херекер кайлаа, а жалбарың азы ажал-аа ко-руучурум чок түс кайлаа дээрин чуталаар херек. Ол дугайың ийи чыл-даа бурун-гаар, бир чыл-даа бурун-гаар чуталаалың-ла турган, а чүгү-даа өскөрүбиз хөдөө эрт-кан. Ону харылаар журжуг кы-ла-ла болуу-дур бир эвөс ол күш-ажалды организацалары-ның бисте ажал-агый бөр-гөңөр, бистин чөдө бунжыг херек болуу, ажал-агыйныг эрге-жөк ажал-агыйныг дүштөй тур-дур деп, эске-да. Бо ай-тыр талаш-биле чүгүт болуп турар сие-лер? Бир

КИЖИЛЕРНИҢ САНАЛ-ОНАЛЫН БАРЫМДАЛАП...

гедешкин ёзуу-биле аждадар дөшн кижн бүтүрүп та билини, энергиян үзүрүп, чогадыкчы чыгармачылар талаам-биле боттары сүмөсүн удутурт чере чыгарып, бот-идеянык жөдү турар. Бу талаам-биле Э.нид Олн партия хуралын бир мындым айткырым чыгускан. Чаа котельная шеф кужу-биле тударын мезгил. Коммунистерин тургустунушкун ёзуу-биле жөдүргөн саналын бүтүргөк ажилчыларын турт дөткөз. Соң түшмөк чык котельная ажилчы кирген. Ажилдарында ырымчалым байдал тургустан.

Эрга котельнаян ажилчыларга душ болгаш чүүр чер мындар дөт турар. Ол удаас ажилда кирер.

Эрги котельнаяны аж
чынарга душ болгаш
чуур чер кылдыр эде дот
турар. Ол удавас ажыгла
кирер.

ШИИТПИРЛЕР КҮҮСЕТТИНЗИН ДЭЭШ

Ажыл пагыт үзөр кижи ч
Коммунист Л. Оюнуңу
тургузуунушкун дээш
кыл-саягымындан кылган,
дуу турар үзүлгө коллект
тинь амыдыралы-бизе туу
Бүдүрүлгөсө кылдындан
тар ажылдарда оң кирж
гези улуг.

М. ТИРЧИН

ЧУРУКТА: Леонид О
ажыл үзүниш.

Авторнуң фотос

РЫ ВЕЛЕН

негеледеи күштөлдирг
ини түнүсидеи ол че
алдыган. Сентеке Че
Мейне Ондар, механист
чаарткыч Озеров Онд
дартган кынакчы Мама
оол Эренчин олар оң ая
дааннар. Амыга үдө
үрүмкө чүдөөдүн сент
гези доозуп турарлар.

О. ЧАП-ООЛ

Бир чагаага хамаарыштыр

КАТАП ЭГЕЛЕЗЕ ЧҮЛ?

дүрөр чиг эди база чет
бөдүүн барааннар безин
дыгларда көзүлбестей б
ген.

Амгы үеде садыг черл
долу бот-орулга-чарылга
шылчээн. Ажылчынар

Ришави чойнуу шалыны
кен, алдырны күш-ажыл
коллективтериниң соци
хөгжүлдөз дүргөдөн, ол
рук магазиниерниң, мөөн
садар баазаларның орул
лары-биле холбашкан.
Садымглар делгирлери

Олар «О. Шына» совхоз-
тун койжулары. Малчынар
чүдө бо анык-аңгыл энес.

КАЙЫЗЫ-ДАА ШАЛЫПЧЫ

[illegible]

1987 ч. февраль 20

ЧАРАШ АЯН-ШИНЧИЛИГ

◆ Кызыл хоорайның тураскаал - каасталгазының төлөвилели ◆

Г. ГЕРМАНОВА,
Москвада хоорай тудуу-
нуң төп эртем-шиячилел
институдууң архитектору.

«Шынга» кээп турар чагаалардан

Семинар

ТУЦУЦИАЗЫ

да документте бар чүүдөдөн ий Филиппиниянын демократтыг куштура чүүдәтүзүнуп туелен керек.

Ол чүүдәдөн утказыны өскертп боза оларын амыдыралга батандардын чорударына Каттыкын Штатактарын албадаакшынкы-беле шалтыктапып болур мынды чүүдәдрийн бар бооп турарычы кичээгейни олар угландарган.

Конституция Корасон Акинога президенттиник албан дужаалаанга 1992 чылга чедир турар эргени берип турар 1973 чылдың конституцияны өзугеар туруп турган парламентиңиң орунга президентиники эргелен башкара хевирин ол кирген болгаи хоолу үндүрер эрге

Артык сеткил ара дүжөр

**ТЫШКЫНАН
ПАП ТУРАР**

ТЫШТЫРМЫЛААНЫНЫН бүгү
нинини ажал соксадышыны
нын палестинер чарлааи.
Тел-Ана далаш байдал
биле эжелеттирген депискар
лерже армияныи болгаш
улицяныи улуг кужун ок
тап турар. Чыскаалчылар
тарам сымырларга каргы
шагдаалар суг чаштырар
хекселдерин, резина мойна
ны, карак чакы тугдур
газты, пластмасс октары
болгаш октуг боо-чепеокт

Кошкадып болбас

ни кара-баймын деп каан. На
булуста болгаш чамдык оске
даа хоорайларда комендант
шагын чарлаан.

Ындыг-даа болза, сионизм
терини үгүдленишкисини
палестиниячил денгесини
соксамыр арга, байлалы кой
болуп турар. Гексодияни по
литиказына ууруланган
муң-муң кижилер мектинги
лерге кирип турарлар.

(СЭТА).

Ы С Т А Р

Ы Н Ы Н»

А МА ЗЫНГА

нын Америкада болгаш оол
эвильчилери чурттарда шү
гүмчүлөп эгелзюн.

Керээни чайгыс талааы
калбадыла. кыгга таамакка

Чижекке көргүзөйүн

Ы Н Ы Џ» АМАЗЫНГА

нын Америкада болгаш оон
эвиэлчилери чурттарда шу
гумчулук азгелзюн.

Керезин чайгыс талазын
калбаа-биле чуугаазырын
га, стратегти камгалал ны
инициатива калбартыр дута
йыкка шунтиррин хулузун
алмырнута угуу мен. Ол ча
стыгыр болур деп бодаар мен
деп, АКШ-тын конгрессин
даштыкы черектер талазы
биле толзулекчилер палата
зынын комитетинин даргазы
Д. Фоссел медгелзюн.

АКШ-тын Барын Европа
да эвиэлчилери Рейганын
административиянын страте
гитти камгалал иннициатива
зын калбартырычы чутку
луне удуралын турар, деп
«Чикаго трибуни» солуи би
жээл. Бо айтыргынч тала
зы-биле шунтир хулузун алы
рынч мурунду Вашинг
тон-биле дугурулга кылды
рын негезин Италияны, Ве
ликобританиянын болгаш е
ске-лаа чурттарын удуртук
чуларын медгелзюну угу
солун бадтыгал кылдыр кер

ШЫН

КАЛБАК ДЕТКИИШКИН

ЭНЭ ЧАХАА ОЛ ХИЙСЭН В. БОРОДИННИЙН ФОТОЗУ.
ЭНЭ ЧӨПӨСӨНТӨГ АҮШ (СЭТА). рээхтэ идийн бээр.

**ДЕЛЕГЕЙ
МЕДЭЭЛЕРИ**

ФИЛИППИНЫНЫҢ ЧАА КОНСТИТУЦИЯЗЫ

нун» дугайы шуугаанына,
Американы чагаа мыдыг
чепсикти шейзэрин болгаш
космоска тургузырын дүрө-
дедирин планнан туур уял
бо аймактыг журналга жиб-
тп келген. Рейганын «эт-

рымиз журнулда Вашинг-
тон-биле дууружулга кылы-
рын негези Италиянын, Во-
локибританиянын болгаш есе-
ке-лаа чурттарынд удурут-
чулардын моделелин ук-
турук болгондугуна

ВИЕЙРАНЫ МЕДЕГЛЕЛИ

салдарны чөдирер, а ындым
болганда, Чер кырынга та
былны камгалаарынын хе
роонго идигни бээр.

(СЭТА).

**«СЫЛДЫСТАР
ДАЙЫНЫНЫҢ»
ПРОГРАММАЗЫНГА**

АКШ-тын Барымы Европа-
да өлкөсүнө кайрылып Рейн-
административиянын стра-
тегиялык камгалаа индустрия-
лык калбартырычы чыгуу-
лукте дуураалын туур, деп
«Чикаго трибун» солуи бе-
жиээ. Бо айткырымн талаш-
ыла-биле шийттир хуулоу алы-
рымн мурунда Вашинг-
тон-биле дууруулуга калы-
ры нгезин Италияны, Ве-
ликбританиянын болгаш ес-
ке-каа чурттарынын дуурук-
чуларынын меделелини ку-
солун бадыткал кылдыр кер-

ОЛ ОЛЫШКАН ЫГЛАВАС МЕН

Бичи Ордан арга чеге
Бар-ле дугар чеди келген.
Барып унаш, мглай бээр.
База бир оол чарыштырган.
Ордан корткан, мыды
Ол оол база сураг барган.
Ордан каттап мглавтыкан —
Ол оол база бадирштыкан.
Ордан мичан дыйнаалаштын
Ол-бо чүккө көрүңүзүң.
Оол-даа чок, мыт-даа чок.
Ол та канчап мындыг чүе?
Кам чораан авазы аз

Америк чаштар үнү ТАЙБЫН ХЕРЕК

Эким биле мен дег кылдыр кийилер чоп
Эришпес — алаанжак туралары?
Дайым-качан кымга, чүе херек чүе?
Дайымдыр албай бе, кай? Чүе? Чүе дээ?
Чал-чалба сураа дыйнаш, коргар-дир мен.
Чаштар-даа, чөпкө-даа Тайбын херек!
Атам биле алам, бирде, алгыжыптар —
Аа-маа-даа четпей чыткан, эптеки аар;
Угбам биле мен-даа база маргыжар бис —
Удавай-даа эп-чөп-биле соккан каар бис;
Өөрүм-биле мында-хаа чокшупкан-даа,
Өнүктөжүп аларымыз — алаа чүе!..
Азарганчиг биче чаштар бичил турда,
АКШ биле СССР чөп эштепсес деп?
8 харлыг Саманта Атерготтун 60 шүлүүн
С. МОЛДУРГА отурдурган.

БАЛЫКЧЫ

Балыктыг хем эриин орта
Балыктаар дөш, Эрес
Смырткымын шыйлашкынааш,
Шыдааппаш, маппа орган.
Хая барып эрем суг-даа
Караа ууда бырлаш
Кадрыг-ла чадавас боор
Кайы хире улуг ирги?

КАЖЫК

Кажыктарым чараш
Каш-ла чүзүн өңүг,
Хөне, челе долган,
Көбей сург мал дег.
Чажыкташкың көрөл
Салыг туро, айт-тыр,
Ойтур дүшө — нике

ХААК ОРУУНГА

Хаакка ГТО комплекзи-
ниң хей хейлеринге «Уро-
жай» спорт нитилелениң
хууда болган команда тала-
ны-биле бири чери дөш
маргылдаалар доозулган.
Республиканың районнары-
нда болган Кызылдан 150
хире спортчулар аңаа ки-
ришкен.
Ини хүн үргүлдүлөөн мар-
гылдааларың түнелинде
Улуг-Хем районунуң спортчу-
лары команда талазы-биле
тиңлоон. Красноярскийн
нөөдө ажал-агый институту-
нуң Тывада филиалының
болган Тес-Хем районунуң
хаакчылары ийги-үшкү че-
ри тус-тузунаа ээлөөн.
Филиалдың студентизи Ро-
ман Монгуш, оон бакмызы
Кунжаш-оол Ховалыг, Кызыл
районда уругдарың спорт
школазының тренери Леонид
Орусбай, «Тыва тууг» тес-
тин тууг-монтаж участогу-
нуң ажылчыны Александр
Поникаров, Чөөн-Хемчиктен

ЧАРЛАЛДАР

Кызылдан аш-чөм садым
күш-ажыл инавалиттерин
бирги, чачымдан инавалит-
терин бирги, карма четпес
инавалиттерин бирги, ийги
болуктеринин улустарын не-
мелде хандырылга талазы

Адрес: 667000,
Кызыл хоорай,
Щетинкин болгаш
Кравченко кудумчузу, 3

ТЕЛЕФОННАРЫ:

ЧЕДИ ХАРЛЫГ

Орус улустун тоолу

Бай, адым ийи алышкы
чурттап чораан. Олар кайы-
зым-даа айттыг — адымзы
белжит, байы асырдым. Бир
чеге олар кожа хонар ужу-
га таварышканыр. Идаммы
кижигиниң беи дүиө каа-
дуунапкан: ол кудун бай
кижигиниң тергезиниң чанын-
га чедер берген чүе-дир.
Байы эртен адымзын отту-
руп-тур:
— Тур, шыма! Мөөң тер-
гем кудуннапкан-дыр!
Ол туруп келгеш кайган
чугаалаан:
— Терге канчап кудун-
наар апарганмы ол? Мөөң бе-
ниң оглу-ла-дыр.
— Соң бейиниң оглу бо-
ла, оң чалың-ла тургай!
Олар маргыжа-маргыжа,
эрге-чатырга төзөлөргө чед-
ир чарылдашканыр. Байы
шынтыкчыларын акапмы-
биле элөөлөш, адымзы сөзү-
биле апарганын чоруп тур-
ганыр.
Сөөдүдө херек хаанга чет-
кен. Ийи алышкыны кий-
гирткан, хаан оларга дөрт
тымызды салган:
— Чырык чедер чүе өң
күштүг болган дүргөй?
Чүе өң күштүг? Эң чымчак
чүе ол? Чүе өң эргимиз?
Оларга үш хонук хуусаа
бергеш, дүрткү хүнүдө ха-
рымын белен болурун негөөн.
Байы болайын-болайын, бо-
дунуң кулашын саптып кел-
геш, оон сура айткың чедер
берген. Оозу столга олур-
гат, хүндүлө-ле эгелөөн.
— Чүе мунга сен, куду?
— деп, ол айттыган.
— Хаан мейнө дөрт тымы-
зык мыткан, үш хүн хуусаа
дир, мейнө чугаалам.

БИЧИИЛЕРНИН ЧУГААЗЫ

Бичи Саида эртен оттуп
келгеш, садикче белеткен
турган.
— Удуп чыткан, шериге
Ордан акымын бодал чыт-
кан — деп, ол азымын чу-
гаалаан.
— Инек саатты каймын
ап алган ол чор — деп, би-
чи уруг кайган айттыган.
Кудуктан ийи хумун үскү-
лөжүп алган унуп көргө,
дөрт харлыг Айлаң алгыра
берген:
— Хүрежи бергенери ол-
дур, көрүңер даан!
Автостанция чамында ча-
гыга оспил каап турган, ча-
лары утуккап бозаларын
Чыңч хай деп чаппа кааш,
чугаалаанга: «Автобуса си-
лерни алып аяс, чоруулу».
Дөрт харлыг Аяна кыжын

МЭЭН ЛАЙКАМ

Мээн мдым Лайка
Медээж-оо-ла хөлүг.

СПОРТ ТЕННИСКЕ

Кызыл хоорайда спорт
команды доола болган орт-
мак өөрдүлгө чөлдөрүнүн
арзынга 6 чылдык спарта-
кадамын чорудуу эгелөөн.
Оң программаларында волей-
болга, баскетболга, хаакка,
чиги атлетикага, стол тенни-
сине база ГТО-нуң хой мер-
гежилдеринге маргылдаа-
лар кирген.
Стол теннистинге команда-
лар аразында маргылдаа
Кызылдан Н. Гастелло аттыг
парикти теннис залыга эр-
кен. Аңаа херөөн спортчу-
лар аразында Кызылдан пе-
дагогика институтунуң фи-
зика-математика факульте-
тинин студенттеринин ко-
мандалары тилөөн. Оң со-
ставында Марина Тартап-оол,
Татьяна Ондар болган Та-
тьяна Ооржак олар ойнаа-
лар. Красноярскийн көдө
ажыл-агый институтунуң Ты-
вада филиалының коман-
ды биле эми учулшешиниң
спортчулары ийги, үшкү
чери ээлөөнөр.
Эр улустун маргылдаа-
зы чеди командалык аразы-
нда ККАИ-ниң Тывада фи-
зикалыың командалары кымга-
даа уттурбайн тилөөн. Оң со-
ставында бири курчурлар
Александр Ооржак, Мерген
Шөмбүл база оонжонсер
факультетинин ийги курс-
чу Вадим Кыргыс олар ой-
нааныр.
Спартакнадым програм-
малында кирген маргылдаа-
лар улумчылар турар.
Е. ШИШОВ.

КУЛЬТУРА-СПОРТ КОМПЛЕКИЗИ ДЫШТАНЫР ХҮННЕРДЕ:

Хөгжүм-ини театрынга
Февраль 21-де. «Чыгыс
эпиг, күш-ажылчыл өг-бүлө»
деп найырлар кезээ 15
шакта эгелээр. Г. Лорканың
«Ханым куду» деп үш көжө-
гөдиг трагедиясы 19 шакта.
Февраль 22-де. С. Михал-
ковтун «Мактамыр койгун»
деп шиин 12 шакта эгелээр.
Г. Лорканың «Ханым куду»
деп трагедиясы 19 шакта.
«КОЛОС» КУЛЬТУРА
БАЖЫНЫНГА
Февраль 21-де. «Брак бол-
ган чок уениң мырлары».
Амвентар кезээ 19 шакта.
Февраль 22-де. «Чө-
е, оолдар!» деп конкурс-кежээ
дискотека 19 шакта.
«ЕНИСЕЙ» КУЛЬТУРА
БАЖЫНЫ
Февраль 21-де. Уругларга
«Мөөң төрөөн Армиям» деп
уттунин 11 шакта.
Совет Армияны болган
Шериг-Далай Флоруунуң
хүнүгө база агродепутаттар
ажылдакчыларынга турса-
кааткан кезээ 19 шакта эгел-
ээр.
Февраль 22-де. Совет Ар-
мияны болган Шериг-Далай
Флоруунуң хүнүгө турса-
кааткан бот-тыныгыр уран чүдө
концерти 13 шакта.
КУЛЬТУРАНЫН БОЛГАН
ДЫШТАНЫНГА
Гастелло аттыг
ПАРКНЫНГА
Февраль 21-22-де. Эрген-
иниң 10 шактан эгелөөш, ой-
лаар автоматтар, теннис,
бильярд залдары, хаак база-

2-24-63, редакторунуң оралакчыларынын 2-35-24, 2-23-54, харымсалгалы секретарынын 2-23-35, секретары-
нын 2-23-35, партийж аммырал болган үлөтүр килдистериниң 2-31-75, пропаганда болган совет тургузуу килдисте-
риниң 2-37-13, чагаа килдизиниң 2-41-27, информатив килдизиниң 2-20-60, культура килдизиниң 2-23-54, көдө
ажыл-агый килдизиниң 2-21-47, корректорларынын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, солун келбей барганда 2-32-75 те-
лефонче долгаар.

СЭКП Тыва обкомунуң По-
лититинг чырыдымшыны
Бажыныга «СЭКП-иниң XXVII
сездин амгы те-чадала
идеолотуг демиселдин чид-
илгененин болган онза
мглаларының дугайында»
деп тематик лекция 1987
чылдын февраль 22-де (вос-
кресенье) 14 шакта болур.
Лекцияны РСФСР-иниң «Ви-
ли» нитилеленин баштаар
черииниң лектору А. Е. Лукин
(Москва хоорай) номчуур.
Абоненттер дугаар кыр-
дер. Билеттериниң садып турар.
Күдөдиг бүтү килдизини ча-
лап тур.

СЭКП Тыва обкомунуң По-
лититинг чырыдымшыны
Бажыныга «СЭКП-иниң XXVII
сездин амгы те-чадала
идеолотуг демиселдин чид-
илгененин болган онза
мглаларының дугайында»
деп тематик лекция 1987
чылдын февраль 22-де (вос-
кресенье) 14 шакта болур.
Лекцияны РСФСР-иниң «Ви-
ли» нитилеленин баштаар
черииниң лектору А. Е. Лукин
(Москва хоорай) номчуур.
Абоненттер дугаар кыр-
дер. Билеттериниң садып турар.
Күдөдиг бүтү килдизини ча-
лап тур.

СЭКП Тыва обкомунуң По-
лититинг чырыдымшыны
Бажыныга «СЭКП-иниң XXVII
сездин амгы те-чадала
идеолотуг демиселдин чид-
илгененин болган онза
мглаларының дугайында»
деп тематик лекция 1987
чылдын февраль 22-де (вос-
кресенье) 14 шакта болур.
Лекцияны РСФСР-иниң «Ви-
ли» нитилеленин баштаар
черииниң лектору А. Е. Лукин
(Москва хоорай) номчуур.
Абоненттер дугаар кыр-
дер. Билеттериниң садып турар.
Күдөдиг бүтү килдизини ча-
лап тур.

ЧЕДИ ХАРЛЫГ

Орус улустун тоолу

Биринчиден хензиг шымык
сый туткан, ачазынга чуга-
лаан: — Хаанга баргаш, бо
шымыктан аржымал аржыптар
хире ставок кылгыр
мастерден тып көрүңер дээр
сен.
Ашак ол дугайын хаанга
илеткен, хаан аңаа чүс бе-
лен чуурга бергеш, эргенге
чедир дагаа оолдары кылдыр
хуудуларын негөөн.
Ол дам мунгарга апарган
чанын келген:
— Ах, кымы! Аймылдан
чайлаар аргамыс чок-тур, ам
баа бирөө орашкан!
— Мунгарга, ачай —
деп, уруу харымлаан.
Чуургагы бажыргаш, дү-
тең, кезежени чөм үзөнгө
чедир шыгжап, ачазын
хаанын чоруткан:
— Дагаа оолдарынга чөм
кылдыр бир хүн дургунда
чери чаргал, кескеш, басты-
ргаш эстүрүп ажаап ал-
ган чиге тараа херек. Оскө
тарааны дагаа оолдары чы-
вас-даа деп чугаала.
Хаан дыйнап олургаш,
мында дөө:
— Уруун угааның болза
эртен мейнө боу келзин:
чадал-даа, айттыг-даа эвес,
чаага-даа, хензиг-даа эвес,
белектиг-даа, белек чок-даа
эвес.
Мунгарга, ачай — деп, че-
ди харлыг уруу чугаалааш,
Ындыг берге оонаалган

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

ЧЕДИ ХАРЛЫГ

Орус улустун тоолу

Биринчиден хензиг шымык
сый туткан, ачазынга чуга-
лаан: — Хаанга баргаш, бо
шымыктан аржымал аржыптар
хире ставок кылгыр
мастерден тып көрүңер дээр
сен.
Ашак ол дугайын хаанга
илеткен, хаан аңаа чүс бе-
лен чуурга бергеш, эргенге
чедир дагаа оолдары кылдыр
хуудуларын негөөн.
Ол дам мунгарга апарган
чанын келген:
— Ах, кымы! Аймылдан
чайлаар аргамыс чок-тур, ам
баа бирөө орашкан!
— Мунгарга, ачай —
деп, уруу харымлаан.
Чуургагы бажыргаш, дү-
тең, кезежени чөм үзөнгө
чедир шыгжап, ачазын
хаанын чоруткан:
— Дагаа оолдарынга чөм
кылдыр бир хүн дургунда
чери чаргал, кескеш, басты-
ргаш эстүрүп ажаап ал-
ган чиге тараа херек. Оскө
тарааны дагаа оолдары чы-
вас-даа деп чугаала.
Хаан дыйнап олургаш,
мында дөө:
— Уруун угааның болза
эртен мейнө боу келзин:
чадал-даа, айттыг-даа эвес,
чаага-даа, хензиг-даа эвес,
белектиг-даа, белек чок-даа
эвес.
Мунгарга, ачай — деп, че-
ди харлыг уруу чугаалааш,
Ындыг берге оонаалган

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.

Самантыкың ажылгыла
Чажымын чачыгаалам.

Айтор, чараш аялаларым
Аялаларың эеп алзын.